

Er is geen deur

Tina Geels- Overdenking, in de serie mystiek als mogelijkheid.

17 juli 2011

Mystiek heeft voor mij alles te maken met het dagelijks leven. Het doorgewone wordt bijzonder door hoe we naar de dingen kijken. Het doorgewone wordt bijzonder door hoe we opstaan, de dag ingaan en haar ook weer verlaten. Mystiek heeft te maken met aandacht voor alles wat is. Mystiek is er altijd, is ruimte, is een dimensie van het leven. En heeft zich als zodanig steeds vastgehecht aan die religie die voorhanden was. Zelfs aan het steile protestantisme in Nederland.

Ook in de bevindelijkheid van de Gereformeerde Gemeente is de mystiek volop aanwezig. De stille omgang met de Verborgene. Zijn nabijheid wordt ervaren, als vaste grond onder je voeten. Overal waar je gaat, is niet het alziend oog, maar zijn vriendelijke aandacht die jou steeds weer wakker kust om zelf die ruimte te worden en te zijn. Zozeer dat je niet precies kunt aangeven waar jij ophoudt en God begint. Het gedicht van Wislawa Szymborska neemt ons mee naar binnen wat geen binnen blijkt te zijn: De steen-

Ik klop op de deur van een steen.

Ik ben het, doe open.

Ik ben hermetisch gesloten.

Je komt er niet in.

Want: Je mist het zintuig van deelname.

En er is niets wat dat vervangen kan.

Nog is de stem niet tevreden met het antwoord van de steen.

Ten slotte zegt de steen:

Als je mij niet gelooft vraag het dan aan het blad, je zult hetzelfde horen.

Vraag het aan de waterdruppel, ook daar luidt het antwoord net zo.

Nog één keer dringt de stem aan-

ik ben het doe open.

Ik heb geen deur, zegt de stem....

Halverwege klinkt de kern:

Je komt er niet in want je mist het zintuig van deelname.

Alsof de steen tegen de stem zegt:

je bent zelf een gesloten steen.

En dan aan het eind: er is geen deur...

Het doet mij denken aan een verhaal uit de bijbel, een verhaal dat mij zeer dierbaar is. Het staat in Lucas (7: 36- 50). Jezus is uitgenodigd om te komen eten bij de theologen van de stad, zogezegd- de schriftgeleerden. Ze zijn diep in gesprek als er onverwacht een vrouw binnenkomt. Zij zwijgt en gaat achter Jezus staan, die aanligt. Ze huilt. Zijn voeten worden nat en met haar loshangende haar droogt de vrouw de voeten van Jezus en smeert ze in met geurende olie. De gastheer is kwaad maar reageert onderkoeld op het gedrag van de vrouw, die bekend staat als prostituee.

“Je bent zeker niet de profeet die wij verwachten, als je dit toelaat.” Het antwoord van Jezus ontroert mij nog steeds: “Zie je deze vrouw?” begint hij “Ik ben in jou huis gekomen maar water voor mijn voeten heb je mij niet gegeven. Van haar tranen werden mijn voeten nat en zij heeft ze met haar eigen haar afgedroogd. Je hebt mij niet gastvrij ontvangen met een kus, zoals het hoort. Maar zij heeft sinds ik hier binnenkwam onophoudelijk mijn voeten gekust. Zij heeft mijn voeten gezalft met heerlijke olie”. Zij toonde liefde, opende haar hart- dat gaf haar nieuwe ruimte. Zij staat opnieuw in de vrijheid. De Schriftgeleerde doet mij denken aan de stem en de steen. “Hij komt er niet in. Hij mist het zintuig van deelname.”

Wie niet kan delen in wat daar gebeurt- binnengetrokken in het geheim van onvoorwaardelijke liefde- blijft op afstand staan discussiëren. Dan gaat het verhaal alleen om de vergeving van zonden van een prostituee. Dat staat er ook. Het is de bekende uitleg van de kerk.

Een onbeheerste vrouw die zo maar een vreemd huis binnenstapt en opdringerig de grenzen van fatsoen overschrijdt. Maar er gebeurt veel meer: De vrouw heeft olie bij zich, zij heeft nagedacht voordat ze binnengaat en de maaltijd verstoort. Zij zoekt die mens van Licht: als een nieuwe ruimte waar ook zij welkom is- Een ruimte waar geen oordeel is.

Er is geen deur... zoemt de laatste regel nog na.

Er is geen deur, er zijn geen voorwaarden. Het gaat niet om een koud gesprek van hoog niveau. Tegen die stem moet de steen zeggen: je komt er niet in. Je kunt er niet in want je mist het zintuig van deelname. De vrouw gaat achter Jezus staan en huilt.

Wie in tranen leeft hoeft zich niet langer groot te houden. Tranen zijn vaak bevrijdend. Een flinke huilbui kan enorm opluchten. In de mystieke traditie zijn de tranen het kompas voor het hart van wie God zoekt. De vrouw begrijpt de laatste woorden van het gedicht- er is geen deur. Jezus is zelf een plaats van licht, een vrijplaats: Hij Is Ruimte die we elkaar kunnen geven, ook hier en nu in ons dagelijks leven. “De Jezus ruimte”, naar veel kanten uitgewerkt, is de titel van een prachtig boek van de Benedictijnse monnik- Benoit Standaert. De Jezus ruimte is een gastvrije plek waar je thuis kunt komen. Een veilige plek in conflict gebieden als Noord- Ierland waar z.g. safe places kunstmatig gecreëerd zijn voor de noodzakelijke dialoog tussen protestanten en katholieken. De asiëlek die Jezus zelf is in het verhaal van de vrouw, de z.g. Jezus ruimte- komt overeen met het koninkrijk van God. Het is binnen en buiten ons tegelijk. Wijzelf kunnen die plek zijn voor elkaar en het is in ons tegelijk, die grote ruimte van innerlijke vrede. Want er is geen deur.

In God zijn is de gesloten steen binnen gaan. Er is geen grens tussen toen en nu en ooit. Zelfs niet tussen hier en daar, voorbij de laatste ademtocht. Wij behoren toe aan een groter geheel van onvergankelijkheid.

“En wij spelen hier ons eigen spel van buiten naar binnen, van binnen naar buiten. Ingevouwen in de plooien van zijn liefde-” met prachtige woorden uit een gebed van Julian van Norwich. Een tijdgenoot van Teresa van Avila: Ingevouwen in de plooien van zijn liefde.

Mystiek heeft dus alles te maken met ruimte, mededogen en aandacht. Wij zoeken die ruimte en zijn die ruimte zelf tegelijk. We moeten zelf schuilen van tijd tot tijd en bieden tegelijk de ander onderdak, rust en vrijheid. Binnengaan door de poort en anderen bij jou binnenlaten, het is één beweging. Daar hoort ook afstand nemen bij. Je grenzen weer opzoeken, de luiken even dicht doen is noodzaak en heilzaam. Jezus trekt zich ook regelmatig terug voor inkeer en gebed. Dat hoort bij het leven als eb en vloed. Als afsluiting een bekend gedicht van Vasalis voor onderweg:

In de oudste lagen van mijn ziel,
Waar hij van stenen is gemaakt,
Bloeit als een gaaf, ontkleurd fossiel
De stenen bloem van uw gelaat.

Ik kan mij niet van U bevrijden
Er bloeit niets in mijn steen dan gij.
De oude weelden zijn voorbij
Maar niets kan mij meer van U scheiden.

(M. Vasalis, Verzameld werk, G.A.van Oorschot, Amsterdam 2009 (3))